

УДК 657.1:339.1

ВАЛЬКОВА Н. В.,
Хмельницький національний університет,
БРОХУН Н. С.,
Ужгородський національний університет

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

У статті визначені основні напрямки діяльності у сфері електронної комерції, основні ключові моменти, на які підприємства повинні звернути увагу для забезпечення такої діяльності, проаналізовано нормативно-правове забезпечення та проблеми обліку діяльності підприємств у сфері електронної комерції.

Ключові слова: електронна комерція, електронний договір, електронний документ.

VALKOVA N.,
Khmelnitsky national University,
BROHUN N.
Uzgorodsky national University

PROBLEMS OF ACCOUNTING IN THE E-COMMERCE

Abstract: The aim of the article is to identify the main areas of activity in the field of e-commerce, the components provide such activities, the analysis of the regulatory, legally and accounting problems of enterprises activities in the e-commerce.

The article deals with the types of activities belonging to the area of e-commerce in accordance with the Law of Ukraine "On e-commerce". Research is being carried out on key issues in organizing e-commerce activities, such as: the choice of a web service (platform) for providing services and registering users, creating an e-store; payment system selection; the choice of the system of promotion of information about goods, work, services. Participants in economic relations in conducting activities in the e-commerce, act: a business entity that provides (sells) products (goods, works, services) with the use of information and telecommunication systems; buyers (customers of products, goods, works, services); service providers of intermediate nature in the information sphere (financial, advertising, information and communication). The main problems of the conclusion and recognition of electronic contracts and electronic documents, the risks of substituting a document for a document with other conditions are considered. The issues of determination of the date of performance of works, provision of services, and documentary support for them, which affects the process of calculation and payment of value added tax are investigated. defined basic accounting rules for e-commerce activities

The purpose of further research and development in the field of accounting in e-commerce is to improve the system of documenting transactions taking into account the possible risks for sellers of goods, works, services and for consumers.

Key words: e-commerce, e-contract, e-document.

Постановка проблем у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Розвиток інтернет-технологій та зростання кількості інтернет-споживачів посприяли інтеграції економічної та інформаційно-телекомунікаційної сфер та утворенню відносно нової сфери комерційної діяльності, такої як електронна комерція. На теренах інтернету широкого розповсюдження набула торгівля програмним та інформаційним забезпеченням, надання рекламних, страхових, фінансових та освітніх послуг, продаж побутових товарів тощо. Досить довго діяльність у сфері електронної комерції була не врегульованою в Україні, що було причиною виникнення проблемних питань у відносинах продавець-споживач, підприємство (підприємець) - органи державної фіскальної служби, частина з яких залишається не врегульованою і до тепер.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проведення діяльності у сфері електронної комерції вимагає дослідження питань її обліку. Дослідження питань оподаткування діяльності у сфері електронної комерції здійснювали Затонацька Т. Г. [1], Малініна Н. М. [2], Паламаренко Ю. О. [3]. Особливості обліку доходів, витрат та фінансових результатів у сфері електронної комерції вивчали Корягін М. В. [4], Левченко Н. М. [5]. Загальними питаннями нормативно-законодавчого регулювання та організації обліку в сфері електронної комерції займалися Гончарук М. О. [6], Любимов М. О. [7], Плотніченко І. Б. [8]. Загальним питанням для всіх досліджень є визначення видів діяльності, які охоплює електронна комерція та спектр яких постійно розширюється. Динамічний розвиток досліджуваної сфери призводить до необхідності оновлення нормативно-правового поля, актуалізації, систематизації та узагальнення інформації.

Постановка завдання. Метою статті є визначення основних напрямків діяльності у сфері електронної комерції, складових, що забезпечують таку діяльність, аналіз нормативно-правової бази та проблем обліку діяльності підприємств у сфері електронної комерції.

Виклад основного матеріалу. Закон України «Про електронну комерцію» визначає, що «електронна комерція – це відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час вчинення правочинів щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов'язків, здійснені дистанційно з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, внаслідок чого в учасників таких відносин

виникають права та обов'язки майнового характеру» [13]. Отже, під ознаку електронної комерції підпадають різні види діяльності від продажу товарів та продукції як матеріальної так і нематеріальної форми, так і надання різного роду послуг, а саме освітніх, консультативних, рекламних, посередницьких, страхових, фінансових тощо, а, відповідно, регулюється вищезазначеним Законом.

Суб'єкт електронної комерції - суб'єкт господарювання будь-якої організаційно-правової форми, що реалізує товари, виконує роботи, надає послуги з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, або особа, яка придбаває, замовляє, використовує зазначені товари, роботи, послуги шляхом вчинення електронного правочину. Електронний правочин - дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків, здійснена з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем [13]

Учасниками господарських відносин при веденні діяльності у сфері електронної комерції, виступають: суб'єкт господарювання, який надає (продає) продукцію (товари, роботи, послуги) з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем; покупці (замовники продукції, товарів, робіт, послуг); постачальники послуг проміжного характеру в інформаційній сфері (фінансових, рекламних, інформаційно-комунікаційних).

Послуга проміжного характеру в інформаційній сфері - послуга з передачі та/або зберігання інформації та присвоєння мережевих ідентифікаторів [13]. Постачальник послуг проміжного характеру в інформаційній сфері здійснює послуги проміжного характеру в інформаційній сфері такі як: реєстрація доменних імен або IP-адрес, присвоєння інших мережевих ідентифікаторів, фіксація часу відправлення/надходження електронного повідомлення, надання доступу до мережі Інтернет та інших інформаційно-телекомунікаційних систем тощо.

Отже, ключовими питаннями забезпечення діяльності у сфері електронної комерції є наступні: вибір веб-сервісу (платформи) для надання послуг та реєстрації користувачів, створення інтернет-магазину; вибір системи оплати; вибір системи просування інформації про товари, роботи, послуги, що надаються. Стосовно питання вибору сервісу - це можуть бути і веб-сервіси, які розташовуються на сервері компанії-постачальника і підтримуються нею, і коробкові рішення – тобто замовник може розмістити його на власному сервісі і самостійно управляти ним. На ринку в даний час представлена широка лінія сервісів, кожен з яких має свої переваги та забезпечує певний функціональний набір в залежності від вартості пакету послуг. Розрахунки у сфері електронної комерції можуть здійснюватися з використанням платіжних інструментів, електронних грошей, шляхом переказу коштів або оплати готівкою. Оплата за послуги здійснюється замовником послуг на підставі виставленого рахунку, банківською картою на онлайн-сервісі, а також через сервіс електронного гаманця. Досить часто підприємства, що здійснюють надання послуг онлайн, використовують декілька платіжних інструментів, щоб користувач міг обрати більш зручний для нього. Розрахунки у сфері електронної комерції здійснюються відповідно до Законів України "Про платіжні системи та переказ коштів в Україні"[14], "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" [15], інших законів та нормативно-правових актів Національного банку України.

Інформування потенційних замовників, щодо реалізації товарів (робіт, послуг) може здійснюватися різними засобами, в тому числі: подання інформації на власному веб-сайті, на веб-сайтах дружніх підприємств, в соціальних мережах та може здійснюватися шляхом надсилання комерційних електронних повідомлень. Інформування здійснюється відповідно до вимог Закону України "Про рекламу" [16] та Закону України «Про електронну комерцію» [13]. Комерційні електронні повідомлення поширюються лише на підставі згоди на отримання таких повідомлень, наданої особою, якій такі повідомлення адресовані. Повідомлення може надсилатися особі без її згоди лише за умови, що вона може відмовитися від подальшого отримання таких повідомлень.[13]

Таким чином, організація підприємством діяльності у сфері електронної комерції вимагає від такого підприємства, використовувати інші електронні комерційні послуги, в тому числі й послуги проміжного характеру, при цьому виступаючи замовником цих послуг. Сторони електронного правочину можуть користуватися послугами постачальників послуг проміжного характеру в інформаційній сфері, якими є компанії-постачальники веб-сервісів.

Підприємство, що реалізує товари, роботи, послуги он-лайн виступає також постачальником (виконавцем) послуг, а тому Законом України «Про електронну комерцію» [13] на виконавця послуг накладаються певні обов'язки та надаються права. Обов'язки постачальника послуг полягають у забезпеченні прямого, простого та стабільного доступу до необхідної інформації про себе, програму тренінгів (курсів) та графік їх проведення, умови одержання послуги (зміст послуги), вартість послуги та умови її оплати. Щодо прав, постачальник послуг має право вимагати від іншої сторони відомості, без яких укладення та виконання зобов'язань за електронним договором неможливе.

Права та обов'язки покупця (замовника) послуг у сфері електронної комерції визначаються законодавством України, зокрема Законом України "Про захист прав споживачів"[17]. Покупець (замовник) послуг, який приймає (акцептує) пропозицію іншої сторони щодо укладення електронного договору, зобов'язаний повідомити про себе інформацію, необхідну для його укладення. У разі оплати вартості послуги із застосуванням платіжних інструментів така особа має право повідомити відомості, що дають

зможу забезпечити проведення оплати відповідним оператором платіжних систем, який несе відповідальність за їх збереження та використання в порядку, передбаченому законодавством. Фізична особа повинна надати інформацію про себе, необхідну для вчинення електронного правочину, створення електронного підпису, ідентифікації в інформаційній системі суб'єкта електронної комерції, шляхом введення (створення) особою спеціального набору електронних даних, а також вчинення інших дій у такій системі.

Права та обов'язки підприємств, постачальників та споживачів послуг, в тому числі електронної комерції, визначаються договором про надання таких послуг. Договір може укладатися як в паперовій, так і в електронній формі. Електронний договір - домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав і обов'язків та оформлена в електронній формі.

Електронний договір укладається шляхом пропозиції його укласти (оферти) однією стороною та її прийняття (акцепту) другою стороною. Пропозиція укласти електронний договір (оферта) може бути зроблена шляхом надсилання комерційного електронного повідомлення, розміщення пропозиції (оферти) у мережі Інтернет або інших інформаційно-телекомунікаційних системах. Електронний договір вважається укладеним з моменту одержання особою, яка направила пропозицію укласти такий договір, відповіді про прийняття цієї пропозиції шляхом: надсилання електронного повідомлення особі, яка зробила пропозицію укласти електронний договір; заповнення формуляра заяви про прийняття пропозиції в електронній формі; вчинення дій, що вважаються прийняттям пропозиції укласти електронний договір, якщо зміст таких дій чітко роз'яснено в інформаційній системі, в якій розміщено таку пропозицію, і ці роз'яснення логічно пов'язані з нею.

Пропозиція укласти електронний договір (оферта) або електронний договір повинні містити інформацію щодо можливості отримання стороною такої пропозиції або договору у формі, що унеможливує зміну змісту. Якщо покупець (замовник) укладає електронний договір шляхом розміщення замовлення за допомогою інформаційно-телекомунікаційних систем, продавець (виконавець) зобов'язаний оперативно підтвердити отримання такого замовлення. Замовлення або підтвердження розміщення замовлення вважається отриманим у момент, коли сторона електронного договору отримала доступ до нього. Місцем укладення електронного договору є місцезнаходження юридичної особи або місце фактичного проживання фізичної особи, яка є продавцем (виконавцем) послуг. Моментом виконання послуг у сфері електронної комерції є момент, коли надана постачальником послуга відповідає властивостям, визначеним договором або законодавством. Електронним договором може бути визначено інший момент виконання зобов'язань між сторонами. Покупець (замовник) повинен отримати підтвердження вчинення електронного правочину у формі електронного документа, квитанції, товарного чи касового чека, квитанки, талона або іншого документа у момент вчинення правочину. Особливого значення визначення моменту надання послуг виконання робіт набуває для платників ПДВ, оскільки податкові зобов'язання з цього податку визначаються за правилом першої події.

Електронний договір, укладений шляхом обміну електронними повідомленнями, вважається таким, що за правовими наслідками прирівнюється до договору, укладеного у письмовій формі. Вважається, що кожний примірник електронного документа з накладеним на нього підписом, є оригіналом такого документа, потім однозначного врегулювання цього питання поки що немає.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [19] підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи. Для контролю та впорядкування оброблення даних на підставі первинних документів можуть складатися зведені облікові документи. І первинні і зведені облікові документи можуть бути складені у паперовій або в електронній формі. Первинні документи, складені в електронній формі, застосовуються у бухгалтерському обліку за умови дотримання вимог законодавства про електронні документи та електронний документообіг та електронний цифровий підпис [22, 23]. Отже, для відображення в обліку операцій важливим є правильне і своєчасне їх документальне оформлення. Що стосується документального оформлення надходження грошових коштів на рахунок підприємства, то воно забезпечується фінансовою установою, в якій обслуговується підприємство, через надання виписок про рух коштів на рахунок. Крім того, Закон України «Електронну комерцію» зобов'язує продавця (виконавця), оператора платіжної системи або іншу особу, яка отримала оплату за послугу відповідно до умов електронного договору, надати покупцеві (замовнику) електронний документ, квитанцію або інший документ, що підтверджує факт отримання коштів, із зазначенням дати здійснення розрахунку. Щодо підтвердження витрат на оплату послуг проміжного характеру, таким документом має бути рахунок або акт виконаних робіт (послуг) в паперовій або в електронній формі. Що стосується внутрішніх первинних документів, які є підставою для відображення витрат з оплати праці та нарахувань ЄСВ такими документами є таблиць обліку робочого часу, акт приймання-передачі виконаних робіт (у разі якщо робота виконувалася за договором ЦПХ) та розрахункова відомість.

Відповідно до П(С)БО 16 «Витрати» [20] витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були

здійснені. Отже, якщо витрати пов'язані з наданням конкретної послуги он-лайн, то формування цих витрат буде здійснюватися на рахунку 23 «Виробництво» з подальшим списанням цих витрат на витрати періоду (рахунок 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг») в момент відображення доходів від надання цієї послуги (рахунок 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг»). Крім того, необхідно пам'ятати, про відображення податкового кредиту та податкових зобов'язань, при придбанні та реалізації послуг, у разі, якщо підприємство, яке здійснює діяльність у сфері електронної комерції є платником ПДВ, підставою у таких випадках є електронний документ – податкова накладна, зареєстрована у системі електронного адміністрування ПДВ.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення адміністративних бар'єрів для експорту послуг» №1724-VIII [21], серед іншого, вносяться зміни до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [19], який регулює, що є первинним документом, а також які обов'язкові реквізити він повинен мати, а саме з обов'язкових реквізитів виключено місце складання первинного документу, відсутність якого дає право податковим органам не визнавати первинний документ і, як наслідок, витрати, сформовані на його підставі. Крім того, змінено сам термін "первинний документ". Тепер це документ, який містить відомості про господарську операцію і не вимагає підтвердження її здійснення, як це було раніше. Таким чином, рахунок-фактура (інвойс) стає первинним документом. А якщо рахунок буде випускатися за результатами здійснення транзакції – надання послуг, то і зовсім може служити єдиним первинним документом, замінюючи акти виконаних робіт. Також можливість складання документу в електронній формі, за умови дотримання вимог законодавства про електронні документи та електронний документообіг, передбачена цими змінами.

Література

1. Затонацька Т.Г. Особливості оподаткування суб'єктів ринку електронної комерції / Т.Г.Затонацька, О.С. Мельничук // ВІСНИК Київського національного університету імені Тараса Шевченка. - Серія Економіка. - №9 (186). – 2016. – С. 16-22.
2. Малініна Н.М. Оподаткування електронного бізнесу в Україні: сучасні реалії та перспективи / Н.М. Малініна // Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. 2016. Т. 21. Вип. 7-1(49). – С.152-155.
3. Паламаренко Ю. О. Особливості бухгалтерського обліку і оподаткування в інтернет-торгівлі / Ю. О. Паламаренко // Облік і фінанси. - 2012. - № 1. - С. 63-66.
4. Корягін М. В. Удосконалення обліку доходів, витрат та фінансових результатів підприємств сфери електронної комерції / М. В. Корягін, І. Б. Плотніченко // Облік і фінанси. - 2014. - № 2. - С. 24-31.
5. Левченко Н. М. Трансакційні витрати інтернет-магазину: обліковий аспект / Н. М. Левченко, В. Г. Биковський // Інноваційна економіка. - 2014. - №3. - С. 233-238. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2014_3_35.
6. Гончарук М.О. Електронна комерція як форма бізнесу: обліковий аспект / М.О.Гончарук // Вісник ЖДТУ.- Серія: Економічні науки. -2012.- №3 (61). –С. 29-31.
7. Любимов М.О. Вплив е-бізнесу на розвиток системи бухгалтерського обліку / М.О. Любимов, В.А. Кулик // Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. -№ 4.-С.33-38
8. Плотніченко І. Б. Законодавчо-нормативне регулювання організації електронної комерції та її обліку / І. Б. Плотніченко // Глобальні та національні проблеми економіки.- 2016. – Випуск 9. – С.823-831
9. Закон України «Про електронну комерцію» від 03.09.2015 № 675-VIII. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/675-19>
10. Закон України "Про платіжні системи та переказ коштів в Україні" від 05.04.2001 р., N 2346-III. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>
11. Закон України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" від 12.07.2001 р. № 2664-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
12. Закон України "Про рекламу" від 03.07.1996 р. N 270/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>
13. Закон України "Про захист прав споживачів" від 12.05.1999 р. № 1023-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
14. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
15. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. N 996-XIV. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» від 31.12.1999 р. №318. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
17. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення адміністративних бар'єрів для експорту послуг» від 03.11.2016 р. № 1724-VIII. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1724-19>

18. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 р. N 851-IV - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/851-15>
19. Закон України «Про електронний цифровий підпис» від 22.05.2003 р. N 852-IV. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/852-15>

References

1. Zatonacz'ka T.G. Osobly`vosti opodatkovannya sub'yektiv ry`nku elektronnoi komerciyi / T.G.Zatonacz'ka, O.S. Mel'ny`chuk // VISNY`K Ky`yivs'kogo nacional'noho universy`tetu imeni Tarasa Shevchenka.- Seriya Ekonomika.- #9 (186). – 2016. – S. 16-22.
2. Malinina N.M. Opodatkuvannya elektronnoho biznesu v ukrayini: suchasni realiyi ta perspekty`vy` /N.M. Malinina // Visny`k ONU imeni I. I. Mechny`kova. 2016. T. 21. Vy`p. 7-1(49). – S.152-155.
3. Palamarenko Yu. O. Osobly`vosti buxgalters'kogo obliku i opodatkovannya v internet-torgivli / Yu. O. Palamarenko // Oblik i finansy`. - 2012. - # 1. - S. 63-66.
4. Koryagin M. V. Udoskonalennya obliku dohodiv, vy`trat ta finansovy`x rezul'tativ pidpry`yemstv sfery` elektronnoi komerciyi / M. V. Koryagin, I. B. Plotnichenko // Oblik i finansy`. - 2014. - # 2. - S. 24-31.
5. Levchenko N. M. Transakcijnii vy`traty` internet-magazy`nu: oblikovy`j aspekt / N. M. Levchenko, V. G. By`kovs`ky`j // Innovacijna ekonomika. - 2014. - #3. - S. 233-238. - Rezhy`m dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2014_3_35.
6. Goncharuk M.O. Elektronna komerciya yak forma biznesu: oblikovy`j aspekt / M.O.Goncharuk // Visny`k ZhDTU.- Seriya: Ekonomichni nauky`. -2012.- #3 (61). –S. 29-31.
7. Lyuby`mov M.O. Vplyv`v e-biznesu na rozvy`tok sy`stemy` buxgalters'kogo obliku / M.O. Lyuby`mov, V.A. Kuly`k // Buxgalters`ky`j oblik i audy`t. – 2016. -# 4.-S.33-38
8. Plotnichenko I. B. Zakonodavcho-normaty`vne reguluvannya organizaciyi elektronnoi komerciyi ta yiyi obliku / I. B. Plotnichenko // Global'ni ta nacional'ni problemy` ekonomiky`. - 2016. – Vy`pusk 9. – S.823-831
9. Zakon Ukrainy` «Pro elektronnu komerciyu» vid 03.09.2015 # 675-VIII. - [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/675-19>
10. Zakon Ukrainy` "Pro platizhni sy`stemy` ta perekaz koshtiv v Ukraini" vid 05.04.2001 r., N 2346-III. - [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>
11. Zakon Ukrainy` "Pro finansovi poslugy` ta derzhavne reguluvannya ry`nkiv finansovy`x poslug" vid 12.07.2001 r. # 2664-III [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
12. Zakon Ukrainy` "Pro reklamu" vid 03.07.1996 r. N 270/96-VR [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>
13. Zakon Ukrainy` "Pro zaxy`st prav spozhy`vachiv" vid 12.05.1999 r. # 1023-XII [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
14. Cy`vil'ny`j kodeks Ukrainy` [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
15. Zakon Ukrainy` «Pro buxgalters`ky`j oblik ta finansovu zvitnist` v Ukraini» vid 16.07.1999 r. N 996-XIV. - [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
16. Polozhennya (standart) buxgalters'kogo obliku 16 «Vy`traty`» vid 31.12.1999 r. #318. - [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
17. Zakon Ukrainy` «Pro vnesennya zmin do deyaky`x zakoniv Ukrainy` shhodo usunennya administraty`vny`x bar'yeriv dlya eksportu poslug» vid 03.11.2016 r. # 1724-VIII. - [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1724-19>
18. Zakon Ukrainy` «Pro elektronni dokumenty` ta elektronny`j dokumentoobig» vid 22.05.2003 r. N 851-IV - [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/851-15>
19. Zakon Ukrainy` «Pro elektronny`j cy`frovy`j pidpy`s» vid 22.05.2003 r. N 852-IV. - [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/852-15>

Рецензія/Peer review : 01.11.2017

Надрукована/Printed : 19.12.2017

Рецензент: д. е. н., проф. Замазій О. В.